

SLOVENCİ PO DRUGI SVETOVNI VOJNI

MI TUJEGA NOČEMO A SVOJEGA NE DAMO

Priprava na učenje: IRokusov učbenik za 9. razred 120 – 122 in delovni zvezek na straneh 77 – 80 in PP Mi tujega nočemo a svojega ne damo.

Preverjanje:

Preveri pravilnost rešenih nalog v delovnem zvezku str. 77 - 80.

Kaksne so bile posledice vojne v Sloveniji

Druga svetovna vojna je zapustila veliko žrtev, ranjenih in porušenih objektov.

1. Preberi odlomek in si oglej fotografijo, nato odgovori na vprašanja.

Delitev zahodne pomoči prebivalcem Slovenije

»Preživljamo zgodovinski trenutek, ko se je s prestolnico Slovenije, svobodno belo Ljubljano, združila prva narodna vlada Slovenije /.../. Hkrati izpoveduje vam, bela Ljubljana, ta vlada naslednje: Pred nami je težko in trdo delo. Ogromno je bilo porušenega, ogromno bo treba obnoviti. Naša dolžnost je, da napnemo vse sile takoj za obnovo.«
(Iz govora Borisa Kidriča, prvega predsednika slovenske narodne vlade, ob osvoboditvi Ljubljane, 10. maja 1945)

A. Kaj lahko iz vira ugotovimo o položaju v osvobojeni Sloveniji?
Veliko stavb je bilo porušenih, številne družine so ostale brez domov, veliko je bilo pomanjkanja...

B. Kateri objekti so bili poškodovani in porušeni?
Stanovanjski objekti (hiše), industrijski objekti, mostovi, ceste, železnice.

C. Katera svetovna organizacija in v kakšni obliki je pomagala prizadetim ljudem?

Organizacija združenih narodov. Pomagala je tako, da je nudila osnovna živila, obleke, zdravila, surovine, stroje in orodje, ugodna posojila za obnovo.

Kako je potekala obnova porušene domovine

Po vojni so se z veliko vnemo in navdušenjem lotili obnove porušene domovine. Obnova je zaradi pomanjkanja denarja potekala predvsem s prostovoljnim in prisilnim delom.

2. K prostovoljnemu delu so pritegnili mladino, ki je množično sodelovala v mladinskih delovnih brigadah.

A. Zakaj so mladi sodelovali v teh akcijah?

Delo mladine je spodbujala oblast s propagando, poleg tega je udeležba na akcijah mladini prinašala določene ugodnosti.

B. Kaj so mladi gradili?

Novo ceste, železniške proge, industrijske obrate.

C. Kakšne možnosti je mladini prineslo sodelovanje na teh akcijah.

Lažje so dobili službo ali štipendijo za nadaljnje šolanje. Mnogim je sodelovanje na teh akcijah prineslo priložnost za potovanja in navezovanje stikov.

Č. Premisli, zakaj je bilo prostovoljno mladinsko in udarniško delo zelo pomembno za novo oblast.

Izražalo je pripadnost domovini. Utrjevalo je oblast komunistov, saj so akcije pomenile tudi nabiranje novih članov komunistične partije in uspehe nove komunistične oblasti.

Slovenija – jugoslovanska republika

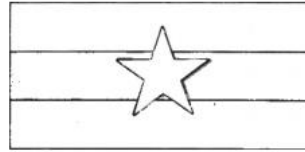
Slovenija je po osvoboditvi postala enakopravna republika Federativne ljudske republike Jugoslavije.

3. Na sliki je grb nove Jugoslavije, v katerem vsaka plamenica ponazarja eno republiko. Vpiši imena jugoslovanskih republik in pravilno pobarvaj jugoslovansko zastavo.

jugoslovanske republike

Slovenija,
Hrvaška,
Bosna in Hercegovina,
Črna gora,
Srbija,
Makedonija.

4. V Jugoslaviji je veljalo geslo »bratstvo in enotnost«. Razloži, kaj je to geslo pomenilo:

- za jugoslovansko oblast:

Prijateljstvo in sodelovanje med narodi, pomoč med jugoslovanskimi narodi.

- za republiko Slovenijo:

Odlivanje finančnih sredstev za pomoč nerazvitim republikam.

- za nerazvite republike:

Gospodarska in finančna pomoč razvitih republik.

5. Enotnost Jugoslavije so spodbujale različne osebe, institucije in javne prireditve. Pod spodnje slike napiši, katere elemente enotnosti ponazarjajo.

voditelj, tovariš Tito

štafeta mladosti

vojska - JLA

Kakšen je bil politični položaj ob koncu vojne

Takoj po osvoboditvi so komunisti s sprejetjem številnih zakonov omogočili prevlado komunistične partije.

Na vse ključne položaje v državi so postavili svoje ljudi.

1. Komunisti so najprej obračunali z domobranci in drugimi sodelavci okupatorjev.

A. Kaj se je zgodilo z domobranci, ki so jih zavezniške sile iz Avstrije vrnile v Jugoslavijo?

Večina domobrancev je bila brez sodnega procesa pobita in zakopana v odročnih gozdovih.

B. Ali morda veš, kje so množična grobišča ubitih domobrancev?

Ali je katero v bližini tvojega doma?

Množična grobišča so v Kočevskem rogu, opuščeni jaški zasavskih premogovnikov ter drugod po Sloveniji.

»In pali so še in še ... tisoči ... revni ..., mogoti z izkljuvanimi očmi, strtimi kostmi, onečašeni v pohoti, z odrganimi nogami, razrezanimi udi, v razmesarjeni nagoti, z razparanimi trebushi, nagnani v smrt kakor črede, darovani v počasnem rezanju v najogubnejše obrede: o muke, muke, ki jih ne pojmijslovenske besede.«
(Jeremija Kalin, Dnes irac, v: Koledar Svobodne Slovenije 1949, Buenos Aires, 1949)

C. Ali je komisiji za preiskovanje odgovornosti za množične poboje uspelo ugotoviti, kdo je izdal povelje za poboje domobrancev? Zakaj, meniš, je tako?

Komisiji ni uspelo odkriti, kdo je izdal povelje za poboje. Domnevajo, da je povelje prišlo iz najvišjih organov državne varnosti in vojske na državnem nivoju. Zgodovinarji so prepričani, da je za to vedelo tudi republiško vodstvo.

2. V obračunavanju z domobranci, pozneje pa tudi drugimi nasprotniki komunistov je imela najpomembnejšo vlogo OZNA – tajna policija (pozneje imenovana Udba). Ob pomoči vira ugotovi, kakšne so bile njene naloge.

- Zbirala je informacije o ljudeh, ki so bili oblasti sumljivi,
- izvajala je zapiranje ljudi, zasilševanja ter mučenja ljudi,
- izvajala je poboje vrmljenih domobrancev in drugih "sumljivih" protikomunistično usmerjenih ljudi.

»Njena naloga ni bila v tem, da bi raziskovala morebitne zločine, ampak predvsem v tem, da je bila na voljo vsakokrat, ko se je oblasti vrh odločil, da odstrani določenega posameznika ali določeno kategorijo ljudi.«
(Vlado Simoniti, Permanenčna revolucija, totalitarizem, strah, v: Temna stran meseca, Nova revija, Ljubljana, 1998)

Kakšne so bile prve povojne volitve

Novembra 1945 so državljani Slovenije in Jugoslavije prvič odšli na volitve, ki pa niso bile demokratične.

Prinesle so zmago Ljudski fronti, ki je zastopala komuniste.

3. Pesnik in pisatelj Frane Milčinski – Ježek je o prvih povojnih volitvah napisal pesem z naslovom Cincina Marina. Izpiši in razloži pojme, ki se nanašajo na prve povojne volitve.

ZOPER NAS: nasprotniki Ljudske fronte

ČRNA SKRINJICA: volilna skrinjica, v katero so oddali volilno kroglico tisti, ki so glasovali za skrinjico brez liste, kar je pomenilo proti Ljudski fronti

REAKCIONAR: tisti, ki ima radikalne ideje; takšne osebe so bile komunistični oblasti sumljive, zato so jih nadzirali in zapirali.

»Cincina Marina, ta je zoper nas, u ta črna skrinjica vrgu je svoj glas. Je na planke sou sedet, padu na trotoar, in zdravniki so dejal: ta' u reaktionar.«

RDEČA ZVEZDA - v vojni je zmagala nova oblast, katere znak je rdeča zvezda

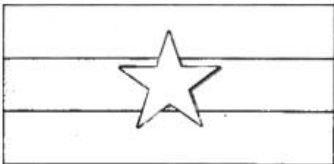
VOLILNA KROGLICA - volivci bodo glasovali s kroglicami

ZNAKI FAŠISTIČNIH DRŽAV - fašistične države je porazila partizanska vojska (puška)

NACISTIČNA SVASTIKA - nacizem je bil poražen v osvobodilnem boju

5. Leta 1946 je svojo prvo ustavo dobila Federativna ljudska republika Jugoslavija. Svojo ustavo je zatem dobila tudi republika Slovenija. Z ustreznimi barvami pobarvaj takratni slovenski grb in slovensko zastavo.

Kako je partija obračunala z nasprotniki

Za povojni čas so bili značilni številni politični sodni procesi, s katerimi je nova komunistična oblast obračunavala s svojimi nasprotniki.

6. V političnih procesih je bilo obsojenih veliko ljudi.

A. Kdo so bili obsojenci na političnih sodnih procesih? Navedi jih.

Nekdanji sodelavci okupatorja, protikomunistično usmerjeni ljudje, nekdanji taboriščniki iz taborišča Dachau, duhovniki.

B. Ali so bili obsojenci resnično krivi za očitana jim dejanja? Svoj odgovor utemelji.

Ne, precejšen del procesov je temeljil na lažnih dokazih in priznanjih, ki so bila pridobljena z mučenjem in grožnjami.

Novo učenje:

- Poglej si posnetek v IRokus učbeniku na str. 120 – Trst
- Prisluhni razlagi učitelja Simona: <https://www.youtube.com/watch?v=T7iJaalZ6DA>
- Uporabi PP, sledi besedilu, vprašanjem in slikovnem gradivu.
- V zvezek oblikuj zapiske – odgovori na vsa vprašanja, ki so zapisan na straneh PP.

Dokaze o učenju v delovnem zvezku in zvezku boste oddali v šoli ob zaključevanju ocen.